דער „אידישער זשורנאל"

ה. ווייגבערג, פרעזידענט

ווי ווייט זאל זיך א פרוי מקריב זיין פאר איהר מאן און קינדער?

— פון —

סאפיא

דאס איז א פראגע אויף וועלכער מען קען ניט לייכט געבען קיין ענטפער. עס איז גאנץ פערשטענדליך און יעדער איינער וואלט צוגעשטימט הערצו אז א פרוי איז מחויב מקריב צו זיין איהר גאנצע פרייהע צייט, איהר לוקסוס, און פערצינינגען אום ארוסצוהעלפען איהר מאן זיך ארויפארבייטען, העלפען געבען איהרע קינדער א גוטע ערציהונג, און אזוי ווייטער. מען אבער א פרוי געהן ווייטער פון דעם?

מען א פרוי מקריב זיין איהר עהרע פאר דעם וואהל זיין פון איהר מאן און איהרע קינדער?

אויף דעם וואלטען שוין אלע איינגעשטימט אז ניין, יעדער נאטספארכ־מיגער מאראליסט און יעדער צבוע'ס פון דער וועלטעל אין וועלכער מיר לעבען יעצט, וואלט געשפיגען אויף דער פרוי וועלכע וואלט געטהאן אזא זאך. זי דארף בעסער לאזען שטארבען איהר מאן, די קינדער זאלען אויסגעהן פאר הונגער אבי איהר עהרע זאל זיין געשעצט.

טהעארעטיש איז דאס א גאנץ שעהנע פראגע אבער לאמיר זעהען ווי ווייט די פראזע קען געהן אין פראקטישען לעבען.

רייטשעל ווייזדאק, א יונגע שעהנע פרויענצימער א מוטער פון צוויי קינדער, איז געכאפט געווארען אין דעם מאמענט ווען זי האט אנגעפאנגען אויסציטרינקען א פלעשעלע קארבאליק עסיד, וועלענדיג זיך דערמיט נעהמען דאס לעבען. זי האט עס געטהאן אין מיטען גאס, מענשען האבען עס בעמערקט, און כאפענדיג זי אין צייט האט מען זי אבגעראטעוועט.

וואס איז דא געשעהען? וואס האט געטריבען אזא יונגע פרוי און מוטער צו בענעהן זעלבסט מארד?

מיר וועלען עס אייך דערצעהלען מיט איהר איינענעם ווארט, מיט דעם ברייף וואס זי האט געלאזען פאר איהר מאן און פאר דער גאנצער וועלט.

רייטשעל האט מיט פינף יאהר צוריק חתונה געהאט פאר מר. ווייזדאק. זי איז געווען א הערליך שעהנע פרויענצימער. זי איז געווען פון יענע בלומען וועלכע בליהען זיך פארגאנדער ערשטנאך דער חתונה. איהר נאך דער חתונה האט רייטשעל בעשאנקען איהר מאן מיטא שעהנעם אינגעלע וועלכע זיי האבען ביידע שטארק געליעבט. אויף'ן דריטען יאהר האט זי איהם בעשאנקען מיט נאך א אינגעלע, ביידע קיטערלאך זיינען געווען אין דער מאמען גראטען, און ווער עס האט זיי געזעהען האט זיך פון זיי ניט געקענט געגען אבלייבען.

רייטשעל האט גוט אויפגעפאסט אויף איהרע צוויי קינדערלאך און האט אויך ארויסגעהאלפען העלפען רייטשעלען, צום אלעם ערשטען האט ער איהר געגעבען א גראסערי) זי האט געארבייט שווער אבער דערפאר איז זי געווען גליקלאך און ער מאן מיט די קינדער זיינען געווען צופריעדען.

קיין גרויסע גבירים זיינען זיי קיינמאהל ניט געווען אבער זיי האבען געהאט גענוג צו לעבען און אמאהל אויך אבגעשפארט א דאלאר פאר א שווארצען טאג זא צו זאגען. איינמאהל האט אבער פאסירט עטוואס וואס האט צושטערט דעם גליק פון דער גליקליכער פאמיליע. מר. ווייזדאק האט גענומען שטארק הוסטען און עס האט זיך איהם געוויעזען בלוט פון האלז, א דאקטאר האט איהם שנעל געהייסען פאהרען אין א סאניטאריום אויב ער וויל נאך ראטעווען זיין לעבען, ווייל ער ליידט אויף שווינדזוכט.

רייטשעל האט גלייך צוזאמען גענומען דאס ביסעל געלד וואס זי האט געהאט און האט אבגעשיקט איהר מאן אין קאלאראדא.

די ביזנעס זיינען פערנאכלעסיגט געווארען, רייטשעל האט זיך אליין ניט געקענט צוריסען, אויפפאסען אויף די קליינינקע קינדערלאך און אויך צו די ביזנעס האט זי ניט געקענט, און דא האט זי זיך שטארק פערשולדיגט ווייל זי האט געהאלטען אין איין שיקען געלד דעם מאן. זי האט עס געטהאן אנדר איין קרעדיטארס האבען צוגענומען דעם סטאק פון סטאר און האבען זי ארויסגעוואר־פען פון הויז.

האט רייטשעל זיך קיין עצה ניט געקענט געבען וואס צו טהאן, בעטלען האט זי ניט געוואלט געהן. די קינדער איהרע ארויינצוגעבען אין א האוס האט זי אויך ניט געוואלט. זי האט זיך ניט געוואלט שיידען פון איהרע צוויי שעהנינקע מלאכים'לאך וועלכע זי האט געליעבט מעהר איידער איהר לעבען. וואס זשע האט זי געטהאן, האט זי זיך אויסגעזוכט א פלאץ אין א שניידער שאפ פאר 5 דאלאר א וואך. ביי טאג פלעגט זי לאזען די קינדער ביי א שכנה, און ביי נאכט פלעגט זי אליין אויף זיי אויפפאסען. פון איהרע פערדיענסטען איז אבער ניט גענוג געווען צו שיקען דעם קראנקען מאן און אליין צו לעבען מיט די קינדערלאך, זי איז געווען אין א שרעקליך פערצווייפעלטער לאגע.

פון דעם האט זיך דערוואוסט רייטשעלס א שכן א רייכער אלמן וועלכער האט זיך אנגעבאטען העלפען רייטשעלען, צום אלעם ערשטען האט ער איהר גענע־בען 50 דאלאר אויף אוועקשיקען איהר מאן, דאן האט ער פאר איהר געדונגען א פלעט, וואו זי האט רוהיג געקענט זיצען און אויפפאסען אויף איהרע קינדערלאך.

רייטשעל האט צו טהייער בעצאהלט פאר דער הילפע וואס זי האט פון איהם גענומען. זי האט דערפאר בעצאהלט מיט איהר עהרע, און אז דאס האט איהר שוין יא אזוי טהייער געקאסט פלעגט זי פון דעם אלטען נעהמען אונגעהיי־טומען געלד און מתנות אבער פאר זיך האט זי גאר נישט געלאזען, זי האט פאר איהר מאן געגומען א פרייוואטען צימער אין סאניטאריום, און וואס געלד קען גאר בעקומען האט מר. ווייזדאקען ניט געפעהלט, און אזוי ווי ער האט גאר גע־האט א לייכטען אנגריף פון דער קראנקהייט איז ער אין א יאהר און א האלב גע־זונד געווארען. ער איז צוריק געקומען אהיים. ער האט צוגעקריגען א סך וואג און איז געווארען דיק. דערפאר אבער איז רייטשעל געווארען מאגער און אויף איהר יונגען קאפ האבען זיך דורכגעווארפען גרויע האאר זי האט איהם געגעבען געלד אויסצופעגען א נייע גראסערי און דערצעהלט האט זי איהם אז דאס געלד האט זי נאך פון דעם וואס זי האט פערקויפט די אלטע גראסערי.

ווייזדאק האט געקויפט א נייע גראסערי, פאר דעם געלד וואס רייטשעל האט איהם געגעבען, און האט וויעדער גענומען פערדיענען.

רייטשעל אבער האט ווייטער געטהון פארזעטצען צו פערקעהרען מיט דעם אלטען אלמן ווייל ער האט זי געטראשעט מיט דערצעהלען דעם מאן פון אלעם. זי האט עס ווייטער געטהאן. ענדליך איז איהר דאס אבער מיאוס געווארען און זי האט בעשלאסען צו מאכען א סוף פון איהר לעבען, אין איהר בריעף צו איהר מאן שרייבט זי צווישען אנדערעס.

פערצייהע מיר, גאט וויים דעם אמת אז איך האב אלעס געטהאן פאר דיר און פאר מיינע קינדערלאך אבער איך קען ווייטער קיין דאפעלטען לעבען ניט איהרען.

דערמיט וואס איך נעבריוך

וונדזארטישזאלץ

עס איז געמאכט אין

קענעדע

(פארטועצונג פון פיידזש 5.)

וועט טאראנטא אמאהל האבען א פייער טשיף?

ווי עס ווייזט אויס וועט צו דער פראגע פון א פייער טשיעף קיינמאל קיין ענדע ניט נעהמען.

די לעצטע עטליכע וואכען האט די באארד אף קאנטראל געהאלטען אין דע־קאמענדירען א פייער טשיעף און דער סיטי קאנסיל האט עס יעדען מאל צוריק־געוויזען.

ביים נעכטיגען מיטינג פון דער באארד אף קאנטראל זענען רעקאמענדירט געווארען דריי קאנדידאטען אבער אויף קיין איינעם פון זיי האט זיך די באארד אף קאנטראל ניט געאייניגט.

דער סיטי מעיאר טשוירטש האט גא מינירט דעם יעצטיגען עקטינג פייער טשיעף סמיטה, ער האט אבער ניט געהאט גענוג קיין שטימען, ווייל צוויי זעגען געווען פאר און צוויי געגען איהם. קאג־טראלער טהאמסאן איז ניט אנווזעזענד גע־ווען ביים מיטינג.

עס איז אויך נאמינירט געווארען מר. אלפרעד קאדדי און קעפטען מעקלען, אבער אלע האבען געהאט דעם זעלבען מזל וואס עקטינג טשיעף סמיטה.

דערווייל איז נאך קיינער ניט רע־קאמענדירט געווארען צום מיטינג פון דעם סיטי קאנסיל, וועלכער דארף פארקומען מאנטאג.

סיטי מעיאר טשוירטש האט ער־קלערט אז שבת אין דער פריה וועט זיין א ספעציעלער מיטינג פון דער באארד אף קאנטראל און דאן וועט זיך פיל־לייכט איינ־נעבען צו אייניגען זיך אויף איין נאמען, וועלכער זאל רעקאמענדירט ווערען אלס פייער טשיעף.

די אנערקענונג און גלייכבערעכטיגונג פון זייער נאציאן. אין גאליציען און אין רוס־לאנד עקזיסטירט א שטארקע נאציאנאלע בעוועגונג צווישען די אוקראינער. פאר־דערענדיג די אנערקענונג פון זייער נאצ־יאנאלער קולטור ביי די הערשענדע רע־גיערונגען, פיהרען אן די אוקריינער אויף אן אינערליכע ארבייט אויף דער ענטוויק־לונג פון זייער שפראך, ליטעראטור און גע־שיכטע, געזעלשאפטען פאר נאציאנאלער קונסט, ליטעראטור און געשיכטע זיינען צוזאווארפען אין א גרויסער צאהל אין אוק־ריינא און זיי פערנעהמען אלץ אן אנגע־זעהענערען פלאץ אין דעם לעבען פון דער רוטעהנער בעפעלקערונג.

אריבערקומענדיג אהער קיין קענעדע האבען די רוטהענער, ווי אלע אימיגראנ־טען, די ערשטע צייט ווי פערגעסען אן זייער נאציאנאל קולטורעלע בעדערפני־שען. זיי האבען זיך אבער אבגערוהט, גע־קומען צו זיך, דערפיהלט די פרייהייט און האבען זיך מיט גרויס חשק א ווארף גע־טהאן צו דער ארבייט פון נאציאנאל קולי־טורעלע אויפלעבונג.

זיי האבען אויסגענוצט די געלעגענ־הייט וואס די מאניטאבאר קאנסטיטוציע האט זיי געגעבען און זיי האבען געליל־דעט א גאנצע רייהע פאלקס שולען, וואו זייער מוטער שפראך פערנעהמט א גליי־כען פלאץ מיט ענגליש.

ווי ביי יעדער קולטורעלער בעוועגונג האט דער פאלקס לעהרער אנגעהויבען פערנעהמען אן אנגעזעהענעם פלאץ און איז געווארען דער פאהנען טרעגער פון די רוטהענער אין קענעדע.

ווי אזוי דער ערשטער פייער טשיעף פון קענעדע, דער רוטהענער, איז אויסגע־קליבען געווארען, אז ער האט אויסגע־נומען דאס אמט אין דער ווינטער פון 1913 אין דער ווינטער פון 1914 האט ער אנגעהויבען אויפצוגעבען אלע זיינע פונקציעס אין דער רוטהענער בעוועגונג.

ווי אזוי ער האט אויפגעגעבען אלע זיינע פונקציעס אין דער רוטהענער בעוועגונג, אזוי האט ער אויפגעגעבען אלע זיינע פונקציעס אין דער רוטהענער בעוועגונג, אזוי האט ער אויפגעגעבען אלע זיינע פונקציעס אין דער רוטהענער בעוועגונג.

ווי אזוי ער האט